

Jugoslavija se postavila na stran Italije in Nemčije

Zveza balkanskih držav, ki je imela ustaviti fašistično ekspanzijo, se krha. Regent Pavle sklenil dogovor vzajemne obrambe z Mussolinijevo vlado. Jugoslovanski tisk napada Turčijo in ji očita izdajstvo interesov balkanskih držav, ker se je pridružila Angliji

18. maja. — Balkanantanta, v kateri so Jugoslovani, Rumunija, Turčija in in-katera je bila ustanovljena, da ustavi ekspanzijo fašistične Italije in nacistične Nemčije proti Egejskemu morju, se začela krhati. Pokazalo se je, da ne bo eksistirala.

Memorandum v vrtočlavi balkanske politike je postala očitna. Vratku kneza Pavla, jugoslovanskega regenta, iz Rima v Italijo. Poročilo iz zanesljivih virov se glasi, da se je regent vrnil z dogovorom vzajemne obrambe, katerega je sklenil s Italijo. Ko bo dogovor sklenjen, kar se bo zgodilo kmalu, bo Jugoslavija pričela sukrog osi Rim-Berlin.

Posledice dogovora o Balkanski zvezi — so zdaj, ker je Turčija sklenila obrambni pakt z Veliko Britanijo, državo, ki skuša obdržati Italijo in Nemčijo s soškimi Jugoslovanskimi tisk je začel napadati Turčijo, ker zvezala z Veliko Britanijo. Drugim ji očita, da je izkupne interese balkanskih

državnih krogov v Beogradu, da je morala Jugoslovija zaradi svoje geografske položaja iskati zavetja pred priložnostmi v Italiji in Angliji. Obe sta močnejši in bližje. Tu napoveduje, da bo Jugoslavija sklenila dogovor tudi z Nemčijo in Anglijo. Neko poročilo pravi, da regent pavle, ko se je vrnil v Rimu, odbil sugestijo, da Jugoslavija izstopi iz Lige narodov in se pridruži protifašističnemu paktu.

Regent diplomatom je rekel, da je moral dobro kupiti, da je povezal svojo državo z Rim-Berlin. To — pravijo — najboljša garancija na svetu za neodvisnost Jugoslovije.

Udarec Chamberlainovi politiki

Volilci obrnili hrbet premierju

London, 18. maja. — Odpor angleškega ljudstva proti politiki premierja Chamberlaina in obvezni vojaški službi je bil demonstriran včeraj pri nadomestnih volitvah v Londonu in Birminghamu. Rezultat teh je pokazal, da premier izgublja zaupanje. Glavno vprašanje pri volitvah sta bila zunanja politika in prisilno vojaško vezbanje.

Kandidata Chamberlainove stranke sta sicer zmagala v dveh distriktih — Abbeyju in Ashtonu, v North Southwarku, tretjem distriktu, pa je prodrl kandidat delavske stranke. V prvih dveh distriktih sta kandidata konservativne stranke pri splošnih volitvah l. 1935 zmagala s večino 12,862 glasov, pri včerajšnjih pa samo z večino 5000 glasov.

Ford gradi tovarno na deželi

Brooklyn, Mich. — Ford Motor Co. gradi tovarno v tej mali vasi na deželi, ki bo izdelovala avtne pritlikline. Prosnje za delo lahko vložijo le osebe, ki živijo v tej naselbini in okolici

Tokio se podal angleškemu pritisku

Japonske čete se umaknejo iz naselbine

Sanghaj, 18. maja. — Tu pravijo, da so japonske vojaške avtoritete pristale na zahtevo Velike Britanije, katero sta podprli tudi Amerika in Francija, in naznanile, da bodo potegnile čete iz mednarodne naselbine na otoku Amoy, katero so Japonci zasedli zadnji petek. Angleški podadmiral Percy Noble je poslal Tokiju ultimatum, da se umaknejo iz otoka Amoy, da bodo angleške bojne ladje obkrožile otok in ostale tam, dokler ne bodo japonske čete odpoklicane. Kakor hitro je bil ultimatum poslan, se je pričela evakuacija japonskih čet.

Washington, D. C., 18. maja. — Ameriška vlada je včeraj odbila japonsko zahtevo glede večje japonske reprezentacije v vladi mednarodne naselbine na otoku Amoy. Joseph C. Grew, ameriški poslanik v Tokiju, je po instrukcijah, katere je prejel od državnega tajnika, izročil spomenico v tem smislu japonskemu zunanjemu uradu. To se je zgodilo v trenutku, ko so dospeli ameriške, angleške in francoske bojne ladje k otoku. Večje število ameriških, angleških in francoskih mornarjev se je izkrcalo in odrinilo v mednarodno naselbino.

Federacija obdolžena provokacij

Podžigala je nemire v Californiji

Washington, D. C. — Ameriška delavska federacija je premišljeno netila nemire v Westwoodu, lesnem središču v Californiji, da diskreditira Wagnerjev zakon in federalni delavski odbor, ki izvaja ta zakon. Tako je izjavil George C. Kidwell, direktor državnega odbora za industrijske odnose.

Kidwell je nastopil pred senatnim odsekom, ki vodi zaslišanja glede amandiranja Wagnerjevega zakona. Provokacije ADF v Westwoodu so bile del splošne kampanje proti delavskemu odboru, kateremu vodstvo ADF očita pristranost v razsodbah, ki so v prilogi CIO in v škodo ADF. Kidwell je povedal, da je bilo več spopadov med člani unije A. D. F. in člani unije CIO v Westwoodu. Pred enim letom je bilo mesto mesto pozorišče krvavih izgredov, v katerih je bilo več oseb ranjenih in aretiranih.

Zmaga unije lesnih delavcev

Little Rock, Ark. — Unija lesnih delavcev, včlanjena v CIO, je izvojevala priznanje in pogodbo po sedem tednov trajajoči stavki proti E. L. Bruce Lumber Co. V stavki je bilo zavezovalnih 650 delavcev in je bila ena največjih v zgodovini tega mesta.

Hearstov list se podal uniji

San Francisco, Cal. — Hearstov list Examiner, ki je zapretil z odslovljivju delavcem v upravnem departmentu, če se bodo pridružili uniji časnikařev, se je podal pod pritiskom unije tiskarjev, članov unije ADF. Priznal je uniji jurisdikcijo v vseh nemehaničnih departmentih in sklenil pogodbo, ki krije vse delavce v teh departmentih.

Zadnje vesti

HARLAN COUNTY, KY. —

Okrog 50 strelcev je bilo včeraj izmenjanih med milničniki in stavkajočimi rudarji pri Totzu, toda, kolikor je doslej znano, zadet ni bil nihče.

WASHINGTON, D. C. —

Kongresnik Clare E. Hoffman iz Michigana (republikanec) zahteva federalno preiskavo rudarske unije UMWA.

WASHINGTON, D. C. —

Martin Dies je šele zdaj odkril (kar je že davno znano), da je upokojeni general Moseley aktiven v protifašistični kampanji.

WASHINGTON, D. C. —

Kongres je dokončal delo z oborožitvenim programom.

BELGRAD, JUGOSLAVIJA. —

V visokih diplomatskih krogih se potrjuje vest, da sta se knez Pavle, jugoslovanski regent, in Mussolini dogovorila glede tesnega sodelovanja Jugoslovije z Italijo in Nemčijo. Mussolini je celo objubil Pavlu, da sta on in Hitler pripravljena jamčiti Jugosloviji njeno neodvisnost in ji prisločiti na pomoč, če bi jo kdaj napadel, ako se docela nasloni na os Rim-Berlin.

JERUZALEM. —

Čez sto ranjenih pri velikih izgredih med Judi in policijo po vsej Palestini.

MADRID. —

Ta primanjkuje živil in Frankova oblast je odredila odmerke za madridske prebivalce.

Mornarji pred sodiščem zaradi stavke

Predsednik unije protestira

New York. — (FP) — Na isti dan, ko so bili člani posadke na parniku Esso poškodani, ker so demonstrirali svoje junaštvo pri reševanju potnikov z veleletala Cavalier, ki je padlo v morje v zadnjem januarju, so se morali tudi zagovarjati pred sodiščem zaradi stavke, ki so jo oklicali, ko se je parnik nahajal v pristanišču v Baytownu, Tex. Medalje, katere je poklonila mornarjem, ki so rešili potnike, Splošna mornarska unija (CIO), so jim bile izročene na svetovni razstavi v New Yorku. Ceremoniji so se udeležili tudi tajnik newyorškega župana Byrnes McDonald in drugi mestni uradniki.

Po ceremonijah so mornarji nastopili pred sodiščem v zvezi s tožbo, katero je vložila proti njim preko federalnega biroja pomorske plovbe Standard Oil Co. Vsi so zanikali krivdo. Povedali so, da so zastavali, ker jim kompanija ni hotela plačati plače in pol za čezurno delo.

Joseph Curran, predsednik mornarske unije, je protestiral pri trgovinskem tajniku Hopkinsu in obdolžil federalni biro za pomorsko plovbo, da aplicira zakon o varnosti na morju v vseh spornih slučajih, ki se pojavijo med mornarji in delodajalci, ko so parniki v pristaniščih.

Federalni biro ima oblast preklica dovoljenj vsakemu mornarju, ki s svojo strahopetnostjo in zanemarjenjem dolžnosti ogroža varnost potnikov ali moštva v slučaju nesreče na morju. To oblast pa rabi večkrat proti mornarjem, ki se udeležijo stavke v času, ko so parniki varno zadržani v pristaniščih.

OBRAMBA FEDERALNEGA DELAVSKEGA ODBORA

Vprašanje izvajanja Wagnerjevega zakona

FREY POBIJA LEWISOVE ODBOLZITVE

Washington, D. C. — William M. Leiserson, katerega je predsednik Roosevelt imenoval za člana federalnega delavskega odbora, je pri zaslišanju pred člani senatnega delavskega odbora izjavil, da kritike protiodboru so večinoma posledice dejstva, da mnogo spornih slučajev pride pred odbor, dasi ne spadajo v njegov delokrog. "Mnenje prevladuje, da bi moral delavski odbor poseči in poravnati vsako stvar", je rekel Leiserson. "Kongres bi moral ustanoviti posebno agencijo, ki naj bi posredovala v sporih med delavci in delodajalci. Delavski odbor ne more poseči direktno v konflikt potem, ko že spozna eno izmed spornih strank za krivo. Delavski odbor ne bi smel imeti nobene opravke z enforsiranjem Wagnerjevega zakona. Za to naj bi skrbele druge federalne agencije."

Leiserson je omenil, da zakon, na čigar podlagi se rešujejo konflikti med železniškimi kompanijami in delavci, med drugim določa, da se mora delodajalec pogajati z reprezentanti organiziranih železničarjev. On je dalje rekel, da je posredovalna miselnost, da se je ADF zvezala z organizacijo ameriških tovarnarjev in drugimi protidelavskimi grupami in da jim pomaga v kampanji, katere cilj je uničenje Wagnerjevega zakona. Frey je rekel, da je amandement k temu zakonu sestavila federacija s sodelovanjem svojih odvetočnikov in ti niso bili pod vplivom reprezentantov organizacij delodajalcev.

John P. Frey, predsednik departmента kovinarskih unij Ameriške delavske federacije, je tudi nastopil pred senatnim odsekom. On je pobijal obdolžitve Johna L. Lewisa, predsednika Kongresa industrijskih organizacij, da se je ADF zvezala z organizacijo ameriških tovarnarjev in drugimi protidelavskimi grupami in da jim pomaga v kampanji, katere cilj je uničenje Wagnerjevega zakona. Frey je rekel, da je amandement k temu zakonu sestavila federacija s sodelovanjem svojih odvetočnikov in ti niso bili pod vplivom reprezentantov organizacij delodajalcev.

Znamenja kažejo, da Wagnerjev zakon ne bo revidiran v sedanjem zasedanju kongresa. Proti reviziji so nastopile unije CIO in tudi več unij ADF.

Podržavljenje švedskih železnic

Stockholm, Švedska, 18. maja. — V parlamentu je bil včeraj sprejet vladni zakonski načrt glede podržavljenja vseh privatnih železnic za dobo petih let. Vrednost teh železnic celotno na 150,000,000 švedskih kron (okrog \$35,000,000). Uprava državne železnice bo kupila vse delnice od privatnih kompanij in prevzela kontrolo nad železnicami.

Eksekucije v Berlinu, Madridu in Rusiji

Berlin, 18. maja. — Tu sta bila včeraj obglavljena 38-letni Emil Zeidler in 33-letni Martin Richer zaradi špionaže.

Madrid, 18. maja. — Osem voditeljev bivše socialistične mladinske organizacije Juventud Socialista Unificada je bilo danes ustreljenih v Madridu zaradi nekih prestopkov ob času, ko je bil Madrid pod vladjo republike.

Domače vesti

Minnesotske novice

Duluth, Minn. — Po reki St. Louis pri New Duluthu je zadnje dni veslalo v čolnu več mladih fantov, ko se je čoln prevrnil. Eden fant je utonil in druga dva, od katerih eden je bil Geo. Dolenje, sta splavala na suho. — Na Elyju je umrl Stanko Vesel, star 65 let, ki je bil uposlen v šoli kot hišnik. Tu je živel 43 let in zapuščal ženo, sina, hčer in brata.

Nastop slovenskega pianista

Chicago. — Paul J. Sifer, mladi slovenski pianist in skladatelj iz Waukegana, ki je tamkaj vodja slovenskega pevskega zbora, nastopi prihodnjo nedeljo popoldne ob 4:30 na muzikalnem programu v Medinah Club Loungu, 505 N. Michigan ave.

Milwauške vesti

Milwaukee. — John Lenko, bivši gl. tajnik JPZS, je bil 4. maja obsojen v zapor od enega do petih let zaradi poverbe. Lenko je priznal, da je poveril \$6242, toda preiskava je dognala, da manjka \$9417 skozi 14 let poslovanja. Po preteku enega leta kazni lahko vpraša za pomilostitev. — Rojak John Brozović je bil 14. maja priča tragične smrti dveh Američanov, ko se je vozil v veseli družbi po Michiganskem jezeru v motornem čolnu. Velik val je odnesel dva moška, ki sta sedela na zadnjem koncu čolna, dočim je ostale z Brozovičem vred le precej zmočil. — Zadnje dni je nadaljnjih 17 Slovencev in Hrvatov prejelo državljanski papir. — Poroke: dr. S. F. Broncato in Mary Zokan, Edward T. Gerathy in Alice Rozman, Fr. Jellid in Adelina Branski, Aloysius Winkler in Jane Opat' ter James Green in Olga Vidič.

Nov grob ob Pacifiku

Beverly Hills, Cal. — Dne 6. maja je tu umrl John Breznik, star 50 let in rojen v Lučah v Savinjski dolini na Spodnjem Štajerskem. Pred leti je bival v Milwaukeju. Tu zapuščal ženo in tri sinove.

Novreča v New Yorku

New York. — Rojak Louis Pelic se je zadnje dni ponesrečil pri delu v klavnici, v kateri je uposlen že mnogo let. Dobil je nevarne poškodbe na glavi in nahaja se v bolnišnici.

Nov grob v Penni

Sharon, Pa. — Tu je po dolgi in mučni bolezni tuberkulozi umrl Mihael Lenarčič, doma iz Nudanje vasi na Notranjskem. Tu je živel 14 let in zapuščal ženo, dva sinova in tri hčere, v starem kraju pa pet sester. Bil je član društva 31 SNPJ in tudi član JSKJ.

Demokracija v Kanadi

Winnipeg, Mann., Kanada. — Tukajšnji tednik Hrvatski Glas je 16. maja objavil z naslovom čez vso prvo stran "Canadian Croats Greet Their Majesties" pozdrav angleškemu kralju in kraljici. V pozdravu je rečeno: "Vaši hrvaški podaniki v Kanadi izražajo globoko udanost britanskemu tronu... in se zavajajo, da je v monarhiji Velike Britanije izražana najboljša demokracija... God bless Our King and Queen!"

Vesti iz Južne Amerike

Buenos Aires, Arg. — Tu je umrl Ivan Vidič, star 40 let in rojen v Gornjem Nekovem pri Kanalu na Goriškem. Zapuščal ženo in štiri majhne otroke. — Društvo Triglav v Rosariju je 23. aprila slovesno odprlo svojo novo dvorano.

ja Zvezda poroča, da sta bili včeraj dve ženski, mati in hči, ustreljeni v Kijevu zaradi špionaže.

ANGLEŠKA VLADA PONUJA KONCESIJE RUSIJI

Pogajanja med Moskvjo in Londonom se nadaljujejo

STALIN NE ZAUPA CHAMBERLAINU

London, 18. maja. — Poučeni krogi pravijo, da so člani angleškega kabineta sestavili in odobrili novo noto, katero bodo poslali Moskvi. Ta vsebuje važne koncesije sovjetski Rusiji, katere bo dobila, če se bo pridružila angleško-francoski fronti proti Nemčiji in Italiji.

All je bila nota že izročena sovjetski vladi, ni znano. Ivan Majski, ruski poslanik v Londonu, je bil informiran o vsebini note, ko se je oglasil v uradu angleškega zunanjega ministra Halifaxa. Po sestanku med poslanikom in ministrom je bilo naznanjeno, da se pogajanja med Moskvjo in Londonom glede sklenitve militaristične pogodbe nadaljujejo.

Znamenja kažejo, da bosta Velika Britanija in Francija osvojili ruski načrt militaristične zveze. London in Pariz hočeta predvsem zagotoviti, da bo Rusija prisločila na pomoč Poljski, Rumuniji, Estoniji, Letski in Finski, če jim bo pretela nevarnost napada, obratno pa bosta Anglija in Francija pomagali Rusiji, če se bo zapletla v vojno v soglasju z danimi garancijami tem državam.

Zunanji minister Halifax bo prihodnjo soboto odpotoval v Pariz, kjer se bo sestal s premierjem Daladierjem in zunanjim ministrom Bonnetom. Na sestanku bodo med drugim razpravljali o formuli, ki naj bi potegnila Rusijo v angleško-francoski blok.

Nekateri krogi v Londonu menijo, da diktator Stalin namestoma zavlačuje pogajanja glede sklenitve vojaške zveze, ker ne zaupa Chamberlainu. On računa, da bo to omajalo Chamberlainovo prestiz in pospešilo reorganiziranje angleške vlade ali pa prisililo premierja v resignacijo. Moskva želi, da bi v angleško vlado prišli Anthony Eden, Winston Churchill in drugi, ki so bolj naklonjeni Rusiji nego Chamberlainu.

Palestina bo izročena Arabcem

Angleške čete napadle žide

London, 18. maja. — Angleška vlada je včeraj v zgodovinski deklaraciji naznanila, da bo izročila Palestino Arabcem, ki tvorijo večino v deteli. Za ta korak se je odločila v pričakovanju, da bo civilna vojna med židi in Arabci, ki traja že tri leta, končana.

Angleški načrt predvideva arabsko državo, v kateri bodo židje tvorili manjšino. Velika Britanija je izrgala Palestino iz rok Turčije v svetovni vojni in jo zdaj kontrolira na podlagi mandata, katerega je dobila od Lige narodov.

Jeruzalem, Palestina, 18. maja. — Bombe so včeraj pokale v Tel Avivu, največjem židovskem mestu v Palestini, in Jeruzalemu. Eksplozije bomb so bile odmev židovskega protesta proti angleškemu načrtu, da Palestina postane arabska država.

Angleške čete so včeraj streljale na žide, ki so demonstrirali tudi v Jafi in drugih palestinskih mestih; toda vojaštvo, ki je bilo pozvano v akcijo, jih je kmalu razpršilo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Glasovi iz
nasselbin

Nekaj nasvetov

East Helena, Mont. — Res je
lep mesec maj, da človeku srce
igra. In ta bujni čas me je zo-
pet pripravil k veselju, da ma-
lo napišem z mojim obrabljenim
peresom. Najprvo omenim o na-
ši pesni veselici, na kateri je bi-
la bolj slaba udeležba. V najlep-
ših besedah se zahvalim vsem, ki
ste bili navzoči.

Kam je šla naša bratska slo-
ga in ljubezen? Mnogo je nas, ki
vidimo svojega bližnjega, svoje-
ga brata samo v slabi luči, za do-
bro stran pa nimamo besede. Mi
moramo malo pogledati tudi na
dobro stran in bomo prišli do
spoznanja, da ni vse tako kakor
si nekateri predstavljate. So ne-
kateri, ki so mnogo pripomogli
na ta ali drugi način do boljšega
obstoja, a danes jim tega ne
priznavamo. Nočem žaliti niko-
gar, povem le to resnico, da ni
na tem našem planetu, katerega
imenujemo Zemlja, niti enega
popolnega človeka, ki bi bil brez
vaskih napake. Mi vsi smo zmot-
ljivi. Ako kdo misli, da je po-
poln, naj se oglasi. To je naša
človeška slabost, preko katere
ne moremo. Zato moramo ime-
ti odprte oči in srce za dobro in
slabo. Ako to storimo, bomo i-
meli v bodočnosti napredek pri
vseh naših delih, v članstvu in i-
metju. Osebnost na stran!

Omenim naj, kako se človek
lahko zmoti pri najboljši volji.
To se je zgodilo z menoj, da je
dosti prahu dvignilo po Ameriki
in Kanadi. In to se lahko sle-
hernemu pripeti. Tukajšnji ro-
jaki znajo vsi, zato ne bom o-
menjal, kaj je. Poudarjam še
enkrat: bodimo združeni in de-
lajmo skupno kot je naša dolž-
nost: vsi za enega, eden za vse.
Kjer tega ni, odkrito povem, da
tudi mene ni. Nisem bogatin,
večkrat se bojim v žep poseči kot
kdo drugi. Kolikor mi je mogoče,
delam v dobrobit društva in jed-
note in to me tudi največ drži,
da sem član, bratje in sestre.
Meni je prav tako kot bi bili vsi
od ene matere. Bolje bi bilo, da
mi kdo srce predere, kot da sli-
šim samo malo besedo čez enega
ali drugega. Zato tudi to pi-
šem, da napram meni ni treba o-
menjati kaj slabega o nikomur.
Kdor ne more dati dobre besede
svojemu bratu ali sestri, je sam
dosti slabši. Vsakdo ima enake
dolžnosti, pa naj pristopi danes
ali pa, ako je pristopil pred 20
let. Pravila so za vse enaka, naj
bo star ali mlad. — Anton Mi-
hečič, predsednik 143.

Zato apeliram na delničarje, da
bi bolj pogosto zahajali v Slo-
venski delavski dom. Danes šte-
je dom 152 delničarjev, toda od
teh je polovica, ki ne pridejo mo-
goče niti enkrat na leto v dom.
Jaz mislim, da je dolžnost vsa-
kega delničarja, da podpira in
zahaja v svoje shajališče. Sedaj
še dolgujemo \$6500. Jaz mislim,
ako bi rojaki ali pa vsaj delni-
čarji malo bolj pogosto zahajali
v dom in posečali njegove pri-
redbe, nam bi ne bilo težko pla-
čati še ta dolg. Bilo bi skrajno
sramotno, ako bi ne mogli izpla-
čati še teh \$6500. In ko to pla-
čamo, bomo lahko rekli, da je
dom naš.

Apeliram tudi na tukaj roje-
no mladino, naj žrtvuje kolikor
je v njeni moči, da se dolg čim
prej izplača, ker bo dom eno-
stavno ostal mladini, kajti mi
se že staramo in ne bo dolgo, ko
bomo zapustili dom in vse dru-
go drug za drugim. Iz tega raz-
loga je dolžnost mladine, da de-
luje za dom čim več mogoče, ker
jim bo koristil dalj časa ko nam.

Ker je ta mesec 13-letnica do-
movega obstanka, je umestno, da
proslavimo ta dogodek z velikim
koncertom. V ta namen so se
zavzela vsa društva in klubi na
zapadni strani, da delujejo z do-
mom za boljši uspeh in da čim
bolj zadovoljimo detroitško ob-
činstvo. Koncertni program bo
izvajal Vadalov kvartet iz Cle-
velanda, ki bo privedil 14 točk.
Poleg clevelandskih igralcev na-
stopijo tudi pevski zbori in go-
vorniki v slovenskem in angleškem
jeziku.

Vstopnina h koncertu je zelo
nizka — 30c v predprodaji in 40c
pri vratih. Od tega koncerta bo
imel vsakdo dosti duševnega u-
žitka. Ta proslava se vrši v ne-
deljo dne 28. maja, pričetek ob
3. popoldne. Ker sodelujejo vsa
društva in klubi, je njih dolž-
nost, da apelirajo na članstvo, da
se gotovo udeleži te proslave.
Mogoče ne bodo nikdar več ime-
li prilike videti koncerta za ta-
ko nizko vstopnino.

Torej še enkrat vljudno va-
bim vse Jugoslovane širom De-
troita in okolice, kakor tudi iz
daljnega Toleda in Windsorja,
Kanade, da se udeležite te pro-
slave in vam ne bo žal. Torej na
svidenje v nedeljo popoldne dne
28. maja v SDD na 437 S. Liver-
nois. Anton Krzianik, tajnik.

Sharonski drobiž

Sharon-Farrel, Pa. — Po dol-
gi zimi smo vendar dočakali cve-
točo pomlad in krasni maj. V
tem lepem maju priredi tukajš-
nji novi krožek mladinskega od-
delka SNPJ igro "Sestrin va-
ruh" za Slovenski dom. Igra in
veselica se vršita v soboto dne
27. maja, pričetek ob 8. zvečer.
Mladi člani nam bodo zapeli tudi
nekaj slovenskih pesmi. Pridno
se uče že več tednov pod vod-
stvom miss Frances Novak. Za
ples bo igral znani Peršinov or-
kester iz Warrena, O.

Vljudno vabimo vse od blizu
in daleč, da pridete na to prired-
bo. Naš krožek sedaj šteje 30
članov in upamo, da se lojalno in-
teresirajo za principe jednote.
Mi stari jim moramo dati ko-
rajše, pa bo šlo.
V zadnjih par mesecih smo



Michael J. Quill, predsednik unije transportnih delavcev, in Julie B. Barrie, vodnica na svetovni razstavi v New Yorku, kateri Quill izroča unjsko karto.

Problemi
priseljence

Preklical svoj "prvi papir" med
svetovno vojno

Vprašanje: Dobil sem prvi
državljanski papir l. 1913, leta
1918 pa sem ga dal razveljaviti,
da ne bi služil v vojski. Ali mo-
rem postati ameriški državljan?

Odgovor: Po zakonu, ki ga
je kongres sprejel l. 1918, vsak
inozemec, ki je podanik kake dr-
žave, ki je bila nevtralna tekem
svetovne vojne in ki je preklical
ali povrnil svoj prvi papir, da
bi se izognil naboru, ne more
nikdar postati ameriški državljan.
Najbolj važne nevtralne države
so bile Norveška, Švedska, Dan-
sa, Nizozemska in Švica.

Zahteval je l. 1917 oprostitev od
vojne dolžnosti kot inozemec

Vprašanje: Dobil sem prvi pa-
pir l. 1913, ali nisem nikdar za-
prosil za naturalizacijo. Ko sem
izpolnil tekem vojne vprašalno
polo v zvezi z nabormom, sem za-
hteval oprostitev od vojne služ-
be, ker sem bil inozemec. Ali je
moj prvi papir še dober? Ali
bom imel kake sitnosti, ko za-
prosim za državljanstvo?

Odgovor: Prvi papir je veljav-
en samo za sedem let in valed
tega vaš prvi papir od l. 1913 ni
veljaven že od l. 1920. — Kar
se tiče drugega vprašanja, fe-

imeli več bolnikov, ki pa so že
ozdravili. Na bolniški listi se
nahaja še naš potovalni zastop-
nik Tone Zidanšek, kakor tudi
Joseph Cvelbar st. Obema želi-
mo hitrega okrevanja.

Na 10. maja je umrl Mihael
Lenarski, član društva 31. Po-
krajni Mike je bil dobro poznan
v tukajšnji nasselbin. Bolehal
je blizu dve leti. Družini izre-
kam moje sožalje.

Z delom in zaslužkom se tudi
ne moremo pohvaliti, kakor tudi
drugod ne.

Torej na svidenje na 27. ma-
ja. Vstopnina nizka, otroci v
spremlju staršev prosti.

Frank Stambal, 262.

deralna sodišča so mnogo let po
vojni odklanjala naturalizacijo
onim, ki so zahtevali oprostitev
od vojaške službe radi inozem-
skega podaništva. Jako redko-
kdaj se pa danes odklanja natu-
ralizacija iz tega razloga. —
Vzemite nov prvi papir in po
dveh letih zaprosite za natura-
lizacijo.

Naturalizacija moža ameriške
državljanke

Vprašanje: Prišel sem nezako-
nito v Združene države pred
mnogimi leti, poročil sem se z
ameriško državljanjo in sem ne-
davno uredil svoj položaj s tem,
da sem se podal v Kanado na
prošnjo žene in dobil priseljeniš-
ko vizo v prednostni kvoti. Re-
kli so mi, da moram že v roku
treh let po svojem povratku iz
Kanade zaprositi za državljan-
stvo in da mi ni treba prvega
papirja. Ali ga morem dobiti?

Odgovor: Morete dobiti prvi
papir brez vsake težave, ako vlo-
žite običajno tiskovino Form
A-2213. Umestno pa bi bilo, da
najprej povprašate, dali boste
mogli v treh letih zaprositi za
državljanstvo v onem naturali-
zacijskem distriktu, kjer živite.
V nekaterih okrajih se zdi, da je
navada zahtevati pet let bivan-
ja po legalizaciji, ako prosilec
ima prvi papir, namesto da bi
zaprozil za državljanstvo edino
iz razloga, da je mož državljan-
ke oziroma soproga državljanja.

Uporabil je povratni permit, ki
je bil izdan za drugega

Vprašanje: Neki moj prijatelj
je prišel pred mnogimi leti v
Združene države na podlagi po-
vratnega permita, ki je bil izdan
za drugega človeka. Ali more
postati ameriški državljan?

Odgovor: Vaš prijatelj ne
more postati ameriški državljan.
Poleg tega, ako je prišel v Zdu-
žene države po 1. juliju 1924,
je podvržen deportaciji, ako si
je priskrbel vstop v Združene
države na prevarljiv način. Ker
ni bilo permitov pred tem datu-
mom, stvar z vašim prijateljem
ne izgleda dobro.

Poroka z inozemcem po 22. sep-
tembru 1922 ne prizadeva
državljanstva

Vprašanje: Moj oče je postal
ameriški državljan l. 1907, ko
sem bila 10 let stara. L. 1920
sem se poročila z ameriškim dr-
žavljanom, razporočila sem se
pa od njega dve leti kasneje. L.
1931 sem se zopet poročila, to-
pot z inozemcem. Ali sem ame-
riška državljanica? Ako sem
izgubila državljanstvo, kako naj
ga dobim nazaj?

Odgovor: Vi niste nikdar zgu-
bili ameriškega državljanstva,
kajti po 22. septembru 1922 žen-
ska ne zgubi državljanstva, ako
se poroči z inozemcem, če pa je
inozemka, ne postane državljan-
ka valed poroke z državljanom.
Ako hočete imeti svoj lastni dr-
žavljanški papir, morete zapro-
siti za takozvani certifikat deri-
vativnega državljanstva. Proš-
nja na posebni tiskovini se vlo-
ži pri priseljeniskem in natura-
lizacijskem komisarju. Pristoj-
bina za ta certifikat stane \$5.00.
E.L.L.S.

Barva spreminja jedi

Na čudno gostijo je pred nedavnim pos-
čiški inženir Hibbens svoje znanec. Na
izbrane jedi so bile na mizi, zakuske in
solate, nežne pečenke in sveže zelenjave,
vendar ni bil skoraj niti eden izmed
gostov sposoben, da bi kaj jedel. Večina med njimi
izgubila tek v istem trenutku, ko je sedla
mizo. Mnogim gostom je postalo slabo. Bilo
kakor da je vsa družba na kakšen grozen
začarani ...

Toda mister Hibbens, ki si je dovolil
skus posebne vrste, ni čarovnik. Je samo
nir za razsvetlavo. Z majhnim tehničnim
kom je spremenil barve poedinih jedi. Zelo
je postala jarko rdeča, meso je dobilo gra-
plesnivo sivo belo barvo, solata je bila
zeleni grah je bil videti kakor črni kav-
ga opazuje s povečanim steklom. Mleko,
ga podajali v kozarcih, je bilo krvavo rdeče,
jabolčna mezga je bila kakor katanova
Hibbens ni bil pri vsem tem storil ničesar
gega, nego da je uporabil namesto
razsvetljave razsvetljavo skozi posebna
na sita. Na ta način je hotel dokazati, kak-
vpliv imajo barve na človeka in kako vpliva
ne samo na vid, temveč tudi na njegov

Na temelju te teorije so n. pr. ameriške
be za značni promet dale urediti notranje
mo svojih letal po posebnih strokovnjakih
barve. Izkazalo se je, da barve mnogo
morejo k temu, da li potniki obolijo za
sko boleznijo ali ne. Če je notranja oprema
lene barve, potujejo ljudje dosti prijetej-
go če prevladujeta rumena ali rjava barva,
utegneta kmalu izzvati občutek slabosti.
uporabljajo v novejšem času v prometnih
talih celo zelene rjuhe in odeje in v letal-
kuhinjah ne pripravljajo jedi, ki bi imele
menkasto ali rjavkasto barvo.

Zanimiv je tudi barvno psihološki posku-
so ga napravili v veliki newyorški blagov-
Stene orednjega urada, v katerem deluje
nameščencev, so dali na novo prepletki
sier s temno modro barvo, namesto dotle-
prijazne rumene. Pozimi so za čudo skoraj
nameščenci jadikovali, da je v prostoru
zakurjeno in da trpijo zavoljo mraza. Tu-
ratura pa je znašala, kakor je bilo mogoče
meriti s toplomerom, 22 stopinj. A celo je
jo zvišali na 24 stopinj, so se uradni pri-
vali proti mrazu. Teda so si izmislili, da
stehe pobarvali rumeno, kakor je bilo prej,
kogar ni več zeblo, nasprotno pri 24 stopin-
je bilo vsem prevročno.

Hibbens je na teh izkušnjah zgradil cel
o barvah. Po tem nauku sta rdeča in rum-
barva dražljivi, spodbujata delovno silo in
gijo. Zelena in modra barva pa imata bla-
učinke in tudi pomirjata. V ostalem se
davno znane stvari, samo da jih doslej
tično niso dosti izkoriščali.

Sonce je vsega krivo

Med francoskimi zdravniki obstoja še
struja, ki raziskuje vplive sonca in sončnih
tenj na zdravje in ki so po njenem
vremenska nihanja sploh kriva večine bo-
Svoj nauk imenujejo tj. zdravniki meteorolo-
gijo, kar že samo po sebi pove, da imata
nebe in vreme v tem nauku o zdravju in
leznih najvažnejšo vlogo. Podnebje ali
predstavlja tu neko srednje stanje, ki se
naša na temperaturo, veter, dež, magnetno
električne dogodke v ozračju.

Ta skupina francoskih zdravnikov hoče
gnati, da li obstoji kakšno posredno in
sredno razmerje med podnebjem, sončnim
vanjem in življenjem na naši obli. Dobro
da more sonce navzlic svoji ogromni
150 milijonov kilometrov s svojimi elektri-
mi eksplozijami vplivati na podnebje naš-
mične. Ugotovili pa so tudi to, da se
rijske kulture v časih močnejšega sončnega
lovanja razvijajo neprimerno močnejše
drugeče. V raznih krajih zemlje so našli
sporedne zveze med višji hripi in drugih
demij ter viški sončnih peg. Opazili so
to, da so osebe, ki so se rodile v letih moč-
sončnega delovanja, neprimerno bolj odpor-
proti napadom podnebja, vremena in

Zemlja je plošnata ...

V zalivu Foise ob Hotentotsko-Hollandski
gorovju v Južni Afriki kupujejo ta čas
lišča. Verska ločina ceteticianec hoče tu
diti veliko nasselbino za svoje pripadnike.
mo tisti ljudje lahko postanejo člani te
ki prisežejo, da so prepričani o ploščatosti
lje. Vsako drugače trditve o obliki
odklanajo ceteticianci kot krivo vero.
Može se opirajo na sveto pismo in se
do pregovoriti, niti če jim navajaj kot
za okroglost zemlje parafike, ki se pri-
na morju ali gore, ki so na obzorju vidni
vrhovi. V ostalem pa se pripadniki te ločine
dejo popolnoma normalno. Se noben
ni imel nikoli opravka s policijo in
stvarmi.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 19. maja 1919)
Domače vesti. V Newcomeru, Pa., je
rovu ubit John Veličević, član SNPJ.
Delavske vesti. Po vsej Ameriki se
delavske stavke.
Po svetovni vojni. Iz Londona poročajo
krvavih izgredih med Srbi in Hrvti v
bu in o civilni vojni na Bolgarskem.
Sovjetska Rusija. Petlura, ukrajinski
ja, se je pridružil boljševikom.

Kako naš sosed NAS spoštuje!

Br. Frank Kerže piše v svojem odgovoru na
naše članke, da se naj "držimo svojega pre-
pričanja, toda spoštujemo sosedovo, ki je mor-
da drugačno."

Danes omenjamo to le mimogrede, kajti naš
odgovor na Keržetove glavne pöinte v njegovi
razpravi pride, ko bo enkrat zaključena. Danes
se dotaknemo Keržetovega stališča le to-
liko kolikor je potrebno, ko imamo na dnevnem
redu nekaj drugega.

Od članov SNPJ smo namreč prejeli naj-
manj pol tuceta okrožnic, ki so bile poslane v
Ameriko iz pisarne ljubljanskega škofa Rož-
mana in katere vsebujejo fehtarijo dolarjev
za nekakšen "kongres Krista kralja" v starem
kraju. Kako je škof v starem kraju, oziroma
kako so njegovi zastopniki tukaj dobili naslove
naših članov, nas ne zanima.

Bolj nas zanima dejstvo, da se je škof zmotil
— oziroma so se zmotili njegovi zastopniki
v Ameriki — nad našimi člani. Kajti člani
SNPJ, ki pošiljajo škofove okrožnice uredni-
štvu Prosvete s pripombo: "Poglejte, kaj nam
škof pošilja — kaj pa misli, da smo?" —
vsekakor niso škofovega prepričanja in vse-
kakor ne spadajo v tisti "visoki odstotek" član-
stva SNPJ, v katerega jih posili tlači znani
clevelandski zet Tone Grdina!

(Mimogrede rečeno: Grdina ni član SNPJ,
kljub temu ve povedati, da je pri nekem dru-
štvu SNPJ v Clevelandu 500 članov in od teh
jih hodi 400 v cerkev in samo 25 jih hodi na
seje. Onih 400, ki hodijo v cerkev in nikoli ne
gredo na sejo, mu ni moglo povedati koliko
jih hodi na sejo, ker ne morejo biti istočasno
na dveh krajih, dočim onih 25, ki hodijo na
sejo, tudi ni moglo Grdini povedati koliko
jih hodi v cerkev, ker jih ne morejo šteti, če
niso zraven; najmanj je pa moglo Grdini kaj
zanesljivega povedati ostalih 75 članov, ki ne
hodiyo nikamor, ne v cerkev ne na sejo, in sploh
ne morejo vedeti, kaj se godi v društvu ali
cerkvi. To so misteriozne reči, ampak Tonetu
Grdini je vse to tako enostavno, da si prät
oblike in iz njega izsesa vso svojo "resnico"!)
Tu imamo nov dokaz, da se grdo motijo oni
zelotje, ki trdijo, da je pri naši jednoti "visok
odstotek" (menda 80%) trdnih katolikov;
prav tako se moti br. Kerže, ki pravi, da je
pri SNPJ "tako velik odstotek vernikov kot pri
vsaki drugi naši podporni organizaciji." Če
bi bilo res, kar trdi zet Grdina in kar za
njim pogreva br. Kerže — bi zdaj škofova
okrožnica romala na prave naslove in ne na
napačne, s katerih potem prihaja na uredni-
štvo Prosvete, kamor ne spada. Nekdo je
"nafulal" škofa, toda škof ne bo "nafulal"
svobodomiselnih in brezbržnih članov SNPJ,
ki so skupno ogromna večina članstva naše
jednote.

Kaj pa glede sosedovega prepričanja, glede
katerega je br. Kerže tako v skrbeh? Br. Kerže
se je lahko že prepričal in se bo še — in prav
kmalu — kako njegovi sosedje pri A. S., A. D.
in A. M. spoštujejo NJEGOVO prepričanje!

Mi se ne brigamo za politično, versko ali
kakšno drugo prepričanje posameznikov. SN-
PJ kot organizacija ali celota se tudi ne briga.
Noben član naše jednote — pa naj bo še tako
zagrizen pristaš cerkve (takšna izjema je neki
član pri št. 53 v Clevelandu) — se še ni mogel
do danes pritožiti, da SNPJ ovira njegovo za-
sebno življenje po njegovem prepričanju; jed-
nota se ne briga, kaj član veruje in kaj dela
v svojem privatnem življenju toliko časa, dokler
ne izvrši kakšnega kaznjivega dejanja. In ne
posabimo dejstva, da SNPJ vsakogar seznanja
s svojim principom svobodne misli, predno ga
sprejme kot člana — torej ne more biti govo-
ra, da je bil kdo prevarjen ali s silo privlečen
v jednoto!

Kako pa sosedje, bodisi posamezni člani SN-
PJ ali nečlani, spoštujejo naše svobodomiselnö
prepričanje? Oblicacija tolerance mora biti
na obeh straneh, br. Kerže, drugače je bun-
kum! Če ti toleriraš sosedä, sosed ti pa vrača
toleranco z gnojnico, kaj boš storil? Vzemimo
zelota Grdino. On je aktiven član svoje kato-
liške jednote, z načeli katere se mi ne strinja-
mo, kljub temu pustimo jednoto in njeno gla-
silo popolnoma pri miru. Kako nam vračuje
toleranco zet Grdina? Na kateri strani je
torej tolerance in gentilemanstvo? Br. Kerže
bi se pri svoji svobodomiselnö jednoti in pri
svojih svobodomiselnih bratih bolj postavil, če
bi javno pokaral zelota Grdino, namesto da mu
daje moralno potuho.



Letalo ključjske letalke Hilde Yen, ki je padlo na tla v bližini Montgomeryja, Ala. Letalka je bila ranjena v nesreči.

Novice z starega kraja

Slovenije

Star je uničil celo domačijo
 28. aprila. — Dne 28. aprila je nenadno nastal požar, ki je uničil domačijo Janezu Rožiča v Dolnji Paki pri Črnomlju. Žena je bila sedela pri kosilu, ko je vžgal pred hišo voz steber, katero je bil Rožič malo prej pripeljal iz gozda. Ker je pihal veter, se je ogenj zelo razširil z voza na bližnji hišni krov, od tega pa na gospodarsko poslopje in hišo.

Brzo so priskočili ljudje na pomoč ter so ženo z otrokom naložili v prikolico, da jo je mož lahko odpeljal k zdravniku v Zagorje. V naročju je moral ponesti ženo v ordinacijsko sobo. Zdravnik dr. Grum je nudil potrebno pomoč in odredil, da ženo takoj prepeljejo v trboveljsko bolnišnico. Vsi so bili tako razburjeni in preplašeni, da neseče niso mogli opisati. Mož je zatrjeval, da mu je voznik pripeljal nasproti po sredi ceste. Mogoče je tudi, da voznik ni čul hupanja bližajočega se motornega vozila in se zato ni pravočasno umaknil, izključeno pa tudi ni, kar se večkrat dogaja, da je hotel motornemu vozilu nekoliko pomagati, saj posamezni vozniki sploh ne marajo videti motornih vozil.

Kako bo s kamniškimi vodovodi?
 Kamnik, 2. maja. — Vprašanje kamniškega vodovoda je najkročljivejša zadeva, ki vsa leta po vojni napravlja veliko skrb vsakokratnemu občinskemu odboru. Vodovod je bil zgrajen pred 50 leti za takratne potrebe in odgovorni možje takrat niso imeli v vidu, da bo mesto raslo in se razvijalo in da bo kasneje potreba vodovodno omrežje razširiti. Če bi to preudarili, potem bi položili od Stranj do Kamnika vodovodne cevi z večjim premerom ali pa zgradili zbiralni rezervoar, ki bi se ponoči polnil za povečano dnevno porabo vode.

V letu 1927. smo se naenkrat znašli v silnih stiskah, ko vodovod ni imel skoraj nobenega pritiska in vode ni bilo mogoče spraviti niti par metrov visoko v prvo nadstropje. Novi kamniški župan g. France Kratnar je imel takrat srečno roko, da je našel napako in vodovod je bil po temeljitem popravilu spet izboljššan. Potem je v rezervoar v Stranjah začela zatekati umazana rjava voda, ki je posebno v deževju za par dni pokvarila vodo, da je bila gosta in polna nesnage. To napako so deloma odklonili, vendar pa še zdaj po dežju pokažejo analize v vodi več mikrobov, kakor pa jih ima ob takih prilikah talna voda okrog Kamnika.

Pritisk vodovoda pa kljub raznim poizkusom in rednim popravilom pada. Nemogoče je pomisliti na kako razširjenje vodovodnega omrežja ali pa na povečano uporabo vode v industrijske namene. V tem pogledu ima Kamnik zvezane roke. Kamničani so gojili veliko nado na zgraditev skupnega vodovoda za cel kamniški okoliš. O tem smo že svojčas poročali v našem listu. Voda bi zajeli v Strahovici in jo potem izpeljali od Kamnika po dveh cevovodih do Domžal in Mengša. Vsi kraji v teh smereh nimajo vodovoda in dobre vode. Na sestanku županov kamniškega sreza je bilo že sklenjeno, da bo zadržan načrta takega velikega vodovoda, ki bi oskrboval z zdravim planinsko pitno vodo polovico kamniškega sreza, sklicana v Domžale posebna anketa, na kateri bi pretresli to vprašanje do podrobnosti. Ker so pa strokovnjaki izračunali, da bi bili stroški že za samo grobo napeljavno mnogo nad 80 milijonov, je postal ta načrt praktično neizvedljiv in tudi anketa v Domžalah je bila odpovedana.

Ko zdaj ni več upanja na gradnjo tega velikega vodovoda, ki bi rešil tudi kamniško vodovodno vprašanje, so Kamničani spet v skrbeh, kako naj se lotijo vodovoda, da bo s čim manjšimi stroški čim bolj izboljššan. Nekateri vidijo edino rešitev v oživitvi starega načrta, da se zgradi zbiralni rezervoar, v katerega bi se črpala stalna voda, za katero se analize ugotovile, da je izredno dobra in zdrava, povečini menda še bolj kot pa vodovodna. Svojasos se ogrevali za gradnjo rezervoara na severnem pobočju Starega grada, kjer bi bil med skalami tudi poletni vrtovi in bi imel zaradi višje lege večji vpliv na pritisk v ceveh, potem pa so spet izbirali med Malim gradom in Žalami. Seveda pa bo moral obveljati kot najboljši načrt tisti, ki ga bo mogoče spraviti v sklad s finančnimi možnostmi našega mesta. Kamničani imajo dovolj časa, da temeljito preudarijo to vprašanje, ki je življenjskega pomena za nadaljni razvoj mesta.

Obupanec pod vlakom
 Maribor, 2. maja. — Spet je našlo mlado življenje tragičen konec pod kolesjem vlaka. Davi se je vlegel na tračnice v bližini tvornice "Teksta" oziroma "Splošne stavbne družbe" na Tezmem 21letni pomožni delavec pri prevozniku Anderluhu, Josip Kremenč. Potniški vlak, ki vozi iz Maribora ob 5. zjutraj v Ljubljano in Zagreb, mu je glavopoplonoma zmrzvaril. Kremenč je bil pri prici mrtev. Njegova tragična smrt je zbudila pomilovanje vseh njegovih znancev in prijateljev, ki vidijo v njegovi usodi posledice globokega razočaranja.

Žože Kremenč je bil v zadnjem času močno potr. Nekaterim svojim znancem je zatrjeval, da mu ni več do življenja in da pojde prostovoljno na drugi svet. Sročil je še poplaval po tezenskih gostilnah, kjer je pripovedoval, da se bo obesil. Prijatelji pa so mu vrv neopazno pogegnili iz žepa. Proti polnoči je spil cel liter vina na dušek in dejal: "To je moja zadnja." Potem je odšel v smrt.

Truplo neznane žene na Pohorju
 Maribor, 2. maja. — V Črnem vrhu na Pohorju so našli truplo neznane ženske, njene identitete pa doslej še niso ugotovili. Truplo je bilo že popolnoma v razpadajočem stanju. To kaže, da je ležalo njeno truplo več kot 2 meseca na dotičnem mestu. Prepeljali so jo v mrtvašnico pokopališča v Ribnici na Pohorju.

Slovenci doma in v tujini
 Vprašanje malih narodov je danes v Evropi eno najvažnejših. Važno pa je bilo to vprašanje v teku zgodovine. Veliki narodi so si kmalu in zelo zgodaj uredili svoje skupnosti. Njih države so pričele že zgodaj tvoriti močne enote, ki so na to širile svojo moč tudi na zvez. Pri tem so segale preko ozemelj, na katerih je prebivalo izključno njih ljudstvo. Zajemale so v svoje območje polagoma tudi druge narode, bodisi v celoti ali pa njih manjše dele. Bili so to zlasti mali narodi, ki si tako močne skupnosti v okviru svoje države, kot so si jo veliki narodi ustvarili, niso mogli ustvariti. Tako je bilo v Evropi vedno vprašanje majhnih in velikih na dnevnem redu in je ostalo do danes. Noben dosežani sistem in nobena ureditev Evrope ni mogla vsaj približno rešiti tega vprašanja, ampak ga je vedno bolj in bolj zapletala. Vprašanje malih narodov je torej še danes odprto vprašanje Evrope, ki mora najti enkrat svojo rešitev. S tem bi izginila ena izmed mnogih spornih točk, ki zlasti mnogim vzmernirajo Evropo. Princip, da je narod pred državo, bi moral biti novi ureditvi vodilo v reševanju. Upoštevati moramo namreč, da so države dostikrat umetne tvorbe, ki so jih poklicali v življenje slučajni politični dogodki, ki so često zunaj ozemlja, za katerega gre.

Eden izmed majhnih narodov, ki leži poleg tega na najbolj kočljivi točki Evrope, je brez dvoma slovenski. Poleg tega je to tudi narod, ki si do sedaj ni mogel urediti in zgraditi svoje državne ali podobne enotnosti. Skozi vso zgodovino je bil razcepljen in razbit med številne druge večje države. Politična karta slovenskega ozemlja se je vedno spreminjala. Prvič je bilo to ozemlje razdeljeno med vzhodno in Furlansko Marko. L. 828 je Ludvik nemški razdelil slovensko ozemlje na štiri pokrajine. V XIII. stoletju se prične močna umetna naseljevanja Nemcev med Slovence. Prekmurški Slovenci so živeli pod Madžarsko celih 1000 let do leta 1918, ostalo ozemlje pa je bilo največ pod Habsburžani in še tu razbito v dežele Kranjsko, Koroško, Štajersko, Istro, Goriško in celo v del beneške republike. Nobeno drugo ozemlje menda ni bilo v Evropi tolikokrat in tako razkosano kot slovensko.

Toda dočim nam o naši pretekli razsežnosti pričajo le spahčena imena, bodisi v današnji ju. V smislu poročil ni na neznan ženski opazil nobenih znakov nasilja, kar naj bi kazalo na zločin. Pač pa je zbudila precejšnje zanimanje lega, v kateri so našli mrtvo žensko. Po legi sodeč bi bilo soditi, da je verjetnejši zločin kakor pa samomor ali pa nenadna smrt oziroma nesreča.

Vest o grozni najdbi je mirne Pohorče precej razburila. Danes popoldne je šla v Ribnico na Pohorje sodna komisija, da ugotovi vzroke smrti neznane ženske. Nekateri domnevajo, da gre za 40letno kuharico, ki je svoj čas iskala službo pri Seniorjevem domu na Pohorju. Med potjo je najbrž zašla v hud snežni metej, omagala in zmrznila.

Nemčiji, na Madžarskem, v Furlaniji in drugod in do danes vemo komaj kod približno so tekle nekdanje naše meje, kar seveda ni nič čudnega, pa nismo še do danes prešli natančno-koliko nas je, kjer smo in kam gignja naš rod, ki se mora iz njih ali drugih razlogov izseliti. Hotel bi pri tem opozoriti na velike sosedce, zlasti Nemce, ki vodijo o svojih izseljencih natančne kartoteke tako, da vedo vedno za vsakega kje je in kaj dela. Če je to storil narod, ki šteje do 80 milijonov duš, koliko bolj bi morali to storiti mi.

Če poskušamo danes približno iznesti podatke o številu Slovencev, zlasti onih, ki žive izven meja, je to le poskus, ki brez dvoma ne more biti točen. Po statistikah znaša število Slovencev v Jugoslaviji okroglo 1.200.000. Natančne so seveda statistike o številu Slovencev, ki žive doma v Sloveniji, dočim števila onih, ki so razkropljeni po Jugoslaviji ni moči skoro niti približno navesti. Razvidno bo to šele iz državnih statistik, ki pa še niso v podrobnostih objavljene.

Število Slovencev, ki žive izven meja, pa moramo deliti v dve veji. Predvsem na one, ki žive nekako na obronkih materinske zemlje in tvorijo z ostalimi nepretrgano skupnost, ki so pa ločeni le po državnih mejah, in one, ki so se morali izseliti bodisi v druge evropske države, bodisi preko morja. Število naših manjšin pod Italijo štejemo običajno na okroglo 600.000, dočim one na Koroškem na 100.000, onstran Drave in onstran Prekmurja ob Rabi pa na 20.000, dočim je na Madžarskem vsaj še 10.000 Slovencev. Onih, ki so utonili bodisi na Gospodarskem polju in na madžarskem tekem zadnjega stoletja, pa tu sploh ne štejemo in lahko rečemo, da so gornje številke prej skromne, kot pa pretirane. Število slovenskih izseljencev v Evropi znaša okrog 80.000 do 100.000. Največ se jih je izselilo v Francijo, kjer jih je okoli 30.000, sledi ji Nemčija, zlasti Vestfalska, dalje Belgija, Nizozemska, Luxemburg, nekaj tisoč jih je celo v Rusiji. Od prekomorskih držav je sprejela največ izseljencev Amerika in sicer Združene države, kjer je naseljenih okoli 300.000 Slovencev. Sledijo jim Kanada z okolo 20.000 Slovencev, južna Amerika pa z okoli 40.000. Tako imamo v Južni Ameriki n. pr. v Buenos Airesu zelo močno slovensko kolonijo, ki je zelo kulturno in politično povezana. V Afriki je okoli 8000 Slovencev samo v Egiptu, do čim jih je v Avstraliji in Aziji raztresenih tudi nekaj tisočev. Močne kolonije v Afriki so zlasti v Kairu in Aleksandriji, ker se je tja izselilo zlasti mnogo naših ljudi izpod Italije. Če tako približno seštejemo izven meja naše domovine izven večje Slovence, lahko ugotovimo, da jih živi izven teh meja najmanj toliko, če ne še več.

Življenje naših manjšin je vsaj nam in našim čitateljem kolikor toliko v podrobnostih znano. Manj znano pa je življenje številnih raztresenih kolonij, čeprav ga ni skoro našega človeka, ki ne bi imel enega ali drugega izseljenca bodisi v Ameriki, Afriki ali drugod. Če se ozremo na najmočnejšo skupino v Severni Ameriki, ki šteje, kot smo ugotovili, do 300.000 ljudi, vidimo, da ti izdajajo med drugim pet dnevnikov in več tednikov. Imajo 10 velikanskih organizacij, ki štejejo do 150.000 članov in imajo veliko društveno premoženje. V Južni Ameriki, kamor so se selili zlasti po svetovni vojni naši ljudje iz Primorja in to predvsem v Brazilijo in Argentinijo, so si tudi kmalu uredili svoje kulturno življenje, izdajajo več dnevnikov, imajo svoja kulturna društva, svoje šole in igrajo vidno vlogo v vsakem oziru med tamkajšnjimi izseljenci. Značilno je pri tem to, da so se izselili tja predvsem delavci in le malo intelektualcev, pa so vendar ti ustvarili v kratkih desetletjih zelo mnogo.

V Nemčiji, kjer je štela prvotno naša slovenska kolonija okoli 40.000, je to število padlo na pod 30.000 in Nemeji jih vidijo celo samo še 17.000. Tudi tu so si ustanovili izseljenci okoli 60 društev in postavili na nogo močno organizacijo, ki jih je medsebojno vezala. Vestfalija in ajeni rudniki so pomenili za slo-

Slovenska Narodna Podporna Družnosta
 2637-39 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR
 IZVEŠEVALNI ODBOR:
 Vincent Cinkar, predsednik 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 F. A. Vidler, gl. izvajal. 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 Lawrence Gradich, pomoč. izj. 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 John Vugrič, gl. blagajnik 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 John Godec, upravitelj glasila 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 Phil Muck, urednik glasila 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:
 Andrej Vidrič, prvi podpredsednik 786 Forest Ave., Johnstown, Pa.
 Frank Balko, drugi podpredsednik 323 E. 131st St., Milwaukee, Wis.
 John Podber, 3. pr. distriktni podpredsednik Box 737, Strabane, Pa.
 Camilla Zarnich, drugi distriktni podpredsednik 3287 W. 43th St., Cleveland, Ohio
 John Klasec, tretji distriktni podpredsednik 414 Todd St., La Salle, Ill.
 Edward Tomic, četrti distriktni podpredsednik Box 434, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:
 Math Petrovich, predsednik 253 E. 131st St., Cleveland, Ohio
 Vincent Cinkar 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 F. A. Vidler 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 John Vugrič 2637 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 John Olin 231 E. Prospect Ave., Cleveland Hills, Ill.
 Donald J. Latrich 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
 Jacob Zupan 1486 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POROTNI ODBOR:
 John Garick, predsednik 414 W. 43rd St., Springfield, Ill.
 Frank Barbic 19311 Mushoka Ave., Cleveland, Ohio
 Anton Selar Box 27, Arma, Kansas
 Frank Vratarich 315 Toner St., Luzerne, Pa.
 John Trtel Box 217, Strabane, Pa.

NADZORNI ODBOR:
 Frank Zaltz, predsednik 3281 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
 Fred Malic 25 Westclox Ave., Peru, Illinois
 Milan Medvedek 15200 Arzode Ave., Cleveland, Ohio

venskega izseljenca največjo socialno nesrečo, katero je zajela v pretresljivi obliki naša moderna pesem. Danes je menda najmočnejša kolonija Slovencev v evropskih državah v Franciji. Skoro vsi ti so se izselili šele pred dobrim polstotletjem, a ostali so skoro nezapaženi in pozabljeni kot naši ostali izseljenci.

Pregled o naših izseljencih, ki ga prinašamo, je zelo povzeten. Namen je le opozoriti na to veliko rano našega naroda, ki jo skozi vsa desetletja tako zelo zanemarjamo. O svojem življenju in smrti odločuje narod sam. Njegova moč, ki jo ima, ga lahko rešuje in ohranja. Slovenci smo v tem oziru v teku zgodovine pokazali, da hočemo živeti in prebroditi smo mnogo težkih preizkušenj, ki so se valile preko nas. Tisoč let so bili prekmurški Slovenci pod madžarskim bičem, a so se ohranili. Zdrav narod lahko vzdrži, a skrbeti mora tudi, da ostane zdrav in da se zdrav ohrani. Če smo morda v svoji sredini ostali in se vzdržali preko vsega, čeprav okrnjeni, ne moremo s tem trditi, da se bodo ohranili tudi oni naši deli in posamezniki, ki žive daleč od nas. To tem bolj, če se mi zanje ne bomo zapimali in če jih ne bomo navezovali nase. —šk.

Ali ste naročeni na dnevnik Prosveto? Podpirajte svoj list!

AVTOMATIČNA ELEKTRIČNA VROČA VODNA POSLUŽBA ZDAJ PO NIZKI CENI!

1c ELEKTRIKA za gretje vode

Hitro in lahko instalirana v kuhinjo, kopalno sobo ali v pritličje

• Dovolj vroče vode za različno uporabo takoj... avtomatično... ako imate električno vroče vodno poslug. Za popolne podatke o avtomatičnem električnem gretju se lahko prepričate v vaši bližnji trgovini električnih naprav, pohištva, železnice ali pa v departmentni prodajalni. Ali pa pokličite katerokoli Commonwealth Edison Company podružnico v vaši sosesčini—all v glavno "downtown" prodajalno.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

Clani unije pristaničnih delavcev (ADF) in Splošne mornarske unije (CIO) piketirajo pomol ob reki Mississippi v St. Louisu.

F.B.I. SESTO POKROVITELSTVO
 PICTET LANE IS
 BREAD LINE
 U.S. LABORERS UNION
 ALL BUT WORKERS

KRALJ ALKOHOL

ROMAN

Special JACK LONDON

Is angleščine prevedel JOS. POLJANEC

Morski tok me je nesel naprej. Nisem bil osepel. Nezgoda se mi je videla imenitna. Bil sem dober plavalec in v mojem razvnetem stanju me je dotiknil vode z mojo kožo ohlajalo kakor hladno platno. Se malo se nisem zmenil za vso smrtno nevarnost.

In tedaj mi je kralj Alkohol zaigral svojo blazno pesem. Neka sanjava misel, da me morski tok odnaša, me je nenadoma obsela. Bolestnih čustev nisem imel nikoli. Misli na samomor mi niso nikdar šinile v glavo. Sedaj pa, ko so mi šinile, so se mi zdele krasne, sija-je vrhunc, popoln zaključek moje kratke, a nemirne življenjske poti. Jaz, ki nisem nikoli poznal ljubezni dekleta, ne ljubezni žene in ne ljubezni otroka, ki se nisem nikdar igral po širnih, radostnih poljanah umetnosti, niti plezal na zvezdnato hladne višave modroslovja; niti na lastne oči videl več kot za ost bučike površine prekrasnega sveta — jaz sem dognal, da je bilo to vse, da sem videl vse, živel vse, bil vse, kar je bilo vredno življenja, in da je sedaj čas, da končam. To je bilo tisto delo kralja Alkohola, ki mi je zajel domišljijo in me v otmotnih sanjah vlek v smrt.

Ej, znal je preprečevati! V resnici sem bil okusil vse, kar nudi življenje, in to ni bilo mnogo. Živinska pijanost, v kateri sem bil mesec preživel (spremljala sta jo čut ponižanja in staro čustvo zavesti greha) je bila poslednje in najboljše od vsega, in koliko je bilo to vredno, sem lahko sam izprevidel. Videl sem pred seboj vse propadle postopake in barabe, katerim sem dajal za pijačo. To je bilo vse, kar je ostalo od življenja. Ali sem hotel postati njim podoben? Tisočkrat ne; in pretakal sem solze sladke žalosti nad svojo prekrasno mladostjo, ki je plavala z morskim odtokom na odprto morje. (Kdo še ni videl jokajočega pijanca, turobnega pijanca? Najdes jih po vseh krmah, ki pripovedujejo, ako ne najdejo drugega poslušavca, svojo bedo točaju, ki je plačan, da podluša in s samim mrzlim poslušanjem tolaži njih bedno dušo.)

Voda je bila prijetna. To je bila smrt za možaka. Kralj Alkohol je spremenil godbo, ki jo je igral v mojih, od pijače zdvijanih možganjih. Proč s solzami in kesanjem! To je bila smrt junaka, storjena z lastno roko in iz lastne volje. Tako sem zapel svojo mrtvaško pesem in jo radostno prepeval, dokler me ni klotkotanje in pljuskanje valov morskoga toka v ušesih opomnilo na moj bolj neposredni položaj.

Pod mestom Benicio, kjer sega pristajališče Solano v morje, se preliv razširi v "Zaliv Turnerjeve ladjestaje", kakor mu pravijo pomorščaki, ki vozijo po zalivu. Bil sem v obalnem toku, ki je dri pod pristajališčem Solano in naprej v Turnerjev zaliv. Že od nekad sem poznal sesalno moč, ki nastane, ko pritok zavije okoli Mrtvaškega otoka in dere naravnost proti pristajališču. Ni me bila volja, da bi plaval med tistimi klobi skozi. Ne bi bilo lepo in moja pot, ako bi šel s pritokom iz zaliva, bi se zakesnila za celo uro, ko bi plaval po zalivu naokoli.

Slekel sem se v vodi in krepko plaval čez morskotok v pravem kotu. In nisem odnehal, dokler nisem po pristajališčnih lučih spoznal, da me bo tok varno nesel mimo konca pristajališča. Tako sem se obrnil na hrbet in počival. Plavanje je bilo, da se kaj pravi, in trebalo je nekaj časa, da sem prišel zopet do sapa. Bil sem židane volje, saj se mi je bilo posrečilo izogniti se sesalni sili toka. Iznova sem zapel svojo mrtvaško pesem — docela na licu mesta izmišljeno mešanico od strupa zmešanega mladenci. "Nikar! Še ne poj," je zaspeval kralj Alkohol. "V Solanu delajo vso noč. Na pristajališču so železničarji. Slišali te bodo, se pripeljali s čolnom in te rešili, ti pa nočeš biti rešen." Resnica je, da nisem hotel. Kaj? Da bi me oropali junaške smrti? Nikdar! In ležal sem vznak v svetlobi zvezd, opazoval znane luči pristajališča, rdeče in zelene in bele, ko so se pomikale mimo, in jemal od vsake in vseh otožno slovo.

Ko sem bil zopet proč od zemlje, sredi prelive sem iznova zapel. Zdaj pa zdaj sem naredil nekoliko sunkov, nasplošno pa sem se zadovoljil s tem, da sem plaval na gladini in sanjal dolge, pijane sanje. Preden se je naredil dan, so me hladna voda in v njej prebite ure, dovolj iztrezile, da sem začel ugibati, v katerem delu zaliva sem, in ali me ne bi obrat pri-

toka zajel in me ponesel zopet nazaj, preden bi priplaval v zaliv San Pablo.

Nato sem najprej spoznal, da sem bil močno utrujen, ves premražen in popolnoma trezen in da me niti najmanj ni bila volja, da bi utonil. Razločil sem topilnico Selby na obali Contra Costa in svetilnik na otoku Mare. Začel sem plavati proti Solandskemu obrežju; bil sem pa tako slab in premražen in sem tako malo napredoval in s tako naporno muko, da sem nehal in sem bil zadovoljen, da me je voda sama nesla. Samo zdaj pa zdaj sem naredil kak sunek, da sem vzdržal ravnotežje v vrtincih pritoka, ki so se na vodni gladini vedno hitreje premikali. In začutil sem strah. Bil sem trezen in nisem hotel umreti. Našel sem nešteto vzrokov, da bi še živel. Čim več vzrokov pa sem našel, tem bolj verjetno se mi je videlo, da bom le utonil.

Po štirih urah, ki sem bil v vodi, me je našel dan v žalostnem položaju v vrtincih ob svetilniku na otoku Mare, kjer sta se nagli plimi preliva Vallejo in preliva Carquinez trčili in kjer sta se baš v tistem času borili zoper plimo, prihajajočo od zaliva San Pablo proti njima. Vzdignila se je bila močna sapa in živahni valčki so mi venomer udarjali v usta in začel sem požirati morskovo vodo. Kot izkušen plavalec sem dobro vedel, da me bo kmalu konec. Tedaj je privozila ladja — neka grška ribiška ladja, namenjena v Vallejo; in zopet me je moja narava in telesna sila rešila pred kraljem Alkoholom.

Mimogrede naj omenim, da takšna mora, kakor jo je kralj Alkohol meni nagodil, ni nič nenavadnega. Popolna statistika, koliko odstotkov vseh samomorov gre na rovač kralja Alkohola, bi bila strahovita. V mojem slučaju, ki sem bil zdrav, normalen, mlad, poln življenja, je bila misel na samomor nekaj nenavadnega; a upoštevati je treba, da je sledila dolgemu popivanju, ko so mi bili živci in možgani strašno zastrupljeni, in da je bila dramatična, romantična plat moje domišljije, zblaznela po pijači do besnosti, vesela tega domisleka. In vendar izvršijo starejši, bolj boleštni pivci, bolj zdelani od življenja in bolj razočarani, samomor navadno po dolgem popivanju, ko so njihovi živci in možgani skozinsko prepojeni s strupom, ki jim ga je vbrizgal kralj Alkohol.

DVANAJSTO POGAVLJE

Tako sem zapustil Benicio, kjer me je bil kralj Alkohol malodane zvil, in sem se ravnal dalje v svet za šepotom iz ozadja življenja. In kjerkoli sem hodil, je pot držala po cestah, namočenih z alkoholom. Možaki so se povsod zbirali po krmah. Krčme so bile klubi sirmaka in so bile edini klubi, do katerih sem imel pristop. V krčmi sem se lahko seznanil. Stopil sem lahko v krčmo in govoril z vsakim človekom. Po tujih mestih, velikih in majhnih, je bila krčma edini kraj, kamor sem lahko šel. V trenutku, ko sem stopil v krčmo, nisem bil več tujec v nobenem mestu.

In prav na tem kraju mi bodi dovoljeno, da vpletem izkušnje, ki ne segajo dlje nazaj kot v minulo leto. Vpregel sem štiri konje v lahke voz, vzel s seboj Charmian in se vozil tri mesece in pol po najbolj divjih gorakih krajih držav Kalifornije in Oregona. Vsako jutro sem opravil svoje redno dnevno pisateljsko delo. Ko je bilo to gotovo, sem vozil dalje od poldneva naprej in vse popoldne do prihodnje postaje. Ker pa je bila razdalja med posameznimi postajami neenaka in je bilo stanje cest jako različno, je bilo treba že dan poprej narediti načrt za vožnjo naslednjega dne in za moje delo. Moral sem vedeti, kdaj naj odpeljam, da začnem pravočasno pisati, da dovršim svojo vsakdanjo nalogo. Ako se je namerilo, da je vožnja obetala biti dolga, sem vstal ob petih zjutraj in sedel k pisanju. Kadar pa se mi je obetala lažja pot, mi ni bilo treba začeti pisati pred deveto uro.

Toda kako narediti načrt? Čim sem dospel v kak kraj in postavil konje v hlev, sem na poti od hleva do hotela stopil v krčmo. Prva stvar je bila pijača — da, hotel sem piti; pri tem pa se tudi ne sme pozabiti, da sem se bil baš na ta način naučil potrebe po pijači, ker sem hotel zvedeti to in ono. No, prva stvar je bila pijača. "Vzemite še vi kaj!" sem dejal točaju. In ko sva pila, sem začel povpraševati po cestah in postajah za naprej.

(Dalje prihodnjič.)

Izsiljevalec

Napisal C. B. Wind

Bil je krasen jesenski dan. Gospa Flagundova je stala pred zrcalom in se pripravljala za sprehod. Njen mož je udobno zleknen počival na naslanjaču in listal po knjigi. Od časa do časa je zadovoljen pogledal svojo ženo. Svojevtrsten občutek samozavesti ga je obsel, ko je motril njeno lepo, nežno postavo. Gospa Flagundova je bila izredna lepota, danes pa še posebno ljubka kakor malokdaj.

"Koliko je ura, Janez?" je amehljaje se vprašala. Flagund je pogledal na uro.

A še preden je bil svoji ženi odgovoril, so se vrata odprla in v sobo je stopil neznan mož.

Tujec je gospodinja nesramno ogledoval od nog do glave. Potlej se je obrnil k Flagund.

"Nekaj besed bi rad spreporil z vami med štirimi očmi!" je na lepem dejal nenadni obiskovalec.

"Flagund se je oprostil svoji ženi.

Tujca je peljal v svojo delovno sobo in mu ponudil stol.

Tujec je bil mlad, brezhibno obločen, le njegov obraz je bil strahovito grd in oduren. Položil je svoj klobuk na mizo in počasi smetal svoje usnjene rokavice. Potlej je mirno začel:

"Trda mi prede za denar in nujne obveznosti imam. Vsekako trenutno potrebujem deset tisoč kron."

Osupel je Flagund pogledal obiskovalca.

"In zato prihajate k meni? Saj vas niti ne poznam."

Tujec se je zarežal:

"Ne poznate me? Že mogoče. A jaz vas poznam, gospod Flagund!"

Flagund je gledal tujca, ko da ne bi popolnoma razumel njegovih besed.

"Gospod Flagund, rad bi vedel, če še kdaj pomislite na svojo prvo ženo? Ali ste revico že čisto pozabili?"

"Ne razumem vas, kaj..."
Tujec je zamahnil z roko.
"Ali ste že pozabili tisti jesenski dan na Kraljevem mostu, ko ste svojo prvo ženo vrgli v vodo? Takrat sem stal na bregu in sem vas opazoval. Nikjer ni bilo žive duše. Slišal sem celo, kako ste se s svojo ženo prepirali. Potlej ste jo zgrabili za roko. Nesrečnica vas je prosila, da jo izpustite. Vi pa niti slišati niste hoteli, temveč ste jo s silo sunili v vodo, kjer je takoj utonila. Dva dni pozneje so njeno truplo potegnili iz reke."

"Niti ne sanja se mi, o čem govorite..."

"Ali se še spominjate," je nadaljeval tujec, "kaj ste takrat rekli preiskovalnemu sodniku? Trdili ste, da usodnega dne svoje žene niti videli niste. Ko ste pa dobili vse njeno veliko premoženje v svoje roke, ste se poročili s svojo sedanjo ženo. Razumem, vaša sedanja žena je izredno lepa. Ko sem jo poprej zagledal, mi je kar sapa zaprilo. Nad vse je prikupna."

Besen je Flagund skočil pokonci.

"Kaj govorite? Še nikoli nisem živi duši prizadejal žalega!"

"Da! Svojo prvo ženo ste vrgli v vodo!" je ponovil grdi mož, poudarjajoč vsako besedo.

"Ali imate dokaze za svojo trditve, gospod?"

"Kajpak," je malomarno odvrnil tujec in bil ga je sam mir.

"Usodnega dne sem ravno fotografiral Kraljevi most. Po poklicu sem namreč amaterski fotograf." Ozrl se je proti vratom, se pripognil in vzel iz svojega žepa neko fotografijo.

"Tukaj, ogledajte si fotografijo; s svojo žrtvijo ste se ravno privali in jo naposled s silo pahnil v vodo."

Flagund se je prestrašil. Obšla ga je groza. Kakor kača je zapilil svoje oči v fotografijo.

"Kaj hočete od mene?" je s težavo izdaval iz sebe.

"Deset tisoč kron rabim. Pa takoj!" zvenelo je kakor poveleje.

Flagund je iskal opore. Kakor človek, ki so ga pahnil v brezno in čuti, da izginjajo tla pod njegovimi nogami.

Drhteč po vsem telesu je stopil k omari, vzel iz nje sveženj bankovcev in ga izročil tujcu.

Ko je obiskovalec odšel, je Flagund kakor odrevenel obstal ob svoji mizi. Neizprosne tuje besede so mu še zmerom brnele po ušesih. Zgrozil se je ob misli, da lahko nekdo ob vsakem času od njega izsili denar.

"Kaj ti je?" ga je v skrbih vprašala njegova žena.

Flagund je globoko vzdihnil. Trenutek se je obotavljal z odgovorom.

"Pravkar sem dobil neprijetno poslovno obvestilo," je dejal z drhtečimi ustnicami. Iz njegovega glasu je zvenel obup.

Nastala je tišina. Zdelo se mu



John R. Steelman, član spravnege odbora federalnega delavskega departamenta.

je, ko da bi vanj strmel bled, od smrtnega strahu spačen obraz in ga prosil: "Izpusti me!"

"Pojd, greva na sprehod," mu je prigovarjala njegova žena, "tako krasen dan je."

Sel je za njo. Njegove noge so bile težke ko svinec, ko se je vlekli k vratom. Bilo mu je, ko da bi strahotna senca zameglila krasen sončni dan.

Komaj je zaprl vrata za seboj, že je spet stal pred njim izsiljevalec.

"Gospod Flagund," je mirno dejal, "še nekaj bi se rad pogovoril z vami."

Flagund je videl, kako je tujec gledal čez njegove rame in opazoval njegovo ženo.

Počasi je šel odurni človek za gospodarjem v njegovo delovno sobo.

Ob vstopu je tujec svoj pogled zapilil v sliko v zlatem okviru, visečo na steni. Nekaj časa jo je hrepenče opazoval.

"Tako lepo ženo imate," je nasposled dejal.

Flagund ga je vprašujoče pogledal.

"Nekaj ur bi bil rad nemoteno sam z vašo ženo," je nadaljeval izsiljevalec, "predlagam vam, da greste zdaj na sprehod in pustite svojo ženo doma."

"Ali ste znorel?" je zarjul Flagund. Njegov obraz je poblede od jeze, njegove ustnice so drgetale.

"Ha, ha," se je zarežal tujec, še daleč nistem bil tako neumen kakor vi tisti dan na Kraljevem mostu, gospod Flagund. Ne pozabite, da imam nekaj, kar vas lahko vsak trenutek spravi v roke pravice. Saj vam je menda jasno, da vas čaka smrtna kazen, če pride resnica o vaši prvi ženi na dan."

Flagunda je obhajala groza ob besedah, izgovorjenih v tako strupenem tonu. Molče je buljil v izsiljevalca.

"Premislite," je dejal tujec hladnokrvno, "dam vam nekaj minut časa."

Tedaj je Flagund zgrabil na mizi ležeči pisemski odpiralč in hotel planiti na izsiljevalca, ko je na lepem njegova žena odprla vrata, zakričala in odskočila. Flagund se je hitro obrnil... V tistem trenutku se je — prebudil.

Globoko se je oddahnil. Kajti poročil se je šele pred tednom dni.

In ko je pogledal na nočno omarico, je zagledal knjigo, ki jo je bil bral prejšnji večer. Naslov se je imenoval: "Izsiljevalec."

HUMOR

Voltaire in ženske

Voltaire (1694-1778) je bil z damami na moč vljuden in tako je v neki družbi zatrjeval, da ni še nikoli v svojem življenju srečal grde ženske. Neka dama, ki ga je poslušala, je imela potlačen nos, a to ji ni šlo prav nič do srca in je kljub temu ohranila zdrav humor. Obrnila se je k Voltairju in dejala:

"Kar poglejte me, potlej boste morali priznati, da sem grda!"

"Vse sem mu izrekel, naj priimke sem mu dal in niti najmanj se ni razburil niti besedice ni črnil."

"Nič udnega, saj je sodni pri nogometnih tekah!"

FARMAR VDOVEC

v državi Wis., želi dobiti starostno penzijo, 40 do 55 let staro, za družinska dela in če bo sporazum izšel, žitev ni izključena. Mora biti naprednega mišljenja. Pišite na našo pisarno "Farmar vdovec", 2657 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Napravite vaše apartmente bolj atraktivne za stanovalce

... z novim
SERVEL
PLINSKIM
REFRIGERATORJEM

ZDAJ PO NOVI NIZKI CENI!

● Veliko, veliko Chicaških lastnikov apartment poslovij drži svoje stanovalce zadovoljnejše — napravijo apartamente bolj atraktivne z instaliranjem Servel plinskih refrigeratorjev.

TIHOTA plinskega refrigeratorja je ena stvar, ki vedno zadovolji najemnike. Ampak tišina je samo ena večjih naprednosti plinskega refrigeratorja. Vrhu tega imate nizki trošek, leto za letom zanesljive poslužbe, stalno mrzlo in varno ohranjena jedila, to postavlja ta znameniti refrigerirator v razred zase! — Instalirajte Servel plinske refrigeratorje v vaše apartamente. Po novih nizkih cenah — je to investicija, ki izplačuje velik delež v zadovoljstvu najemnikov in zniža vzdrževalne stroške refrigeratorja.

Za popolna pojasnila: POKLIČITE WABASH 6000, APARTMENT HOUSE DIVISION

Nova VELIKA KUHARICA

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico vnovič spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama.

Na več kakor 700 straneh je strnila odlična in priznana avtorica vse stara in najnovjša dognanja kuhinjske umetnosti. Snov je obdelana nad vse pregledno, izbira receptov je izbrana. TO JE NAJPOPOLNEJŠE DELO, KI GA IMAMO NA TEM PODROČJU. Opisna knjiga je razkošna. Nežrečo je slik v besedilu, 34 pa je novih barvnih tabel, ki jih je narišal Dragotin Humek. ...

Vsaka gospodinja, ki se zaveda svoje odgovornosti za zdravo in pravilno prehrano družine, si mora to knjigo omisliti. Vsaka gospodinja se mora namreč priučiti umetnosti, kako bo svojim domačim nudila zdravo hrano v potrebni izbiri in menjavi. Vsaka gospodinja bo hotela tudi svoje goste iznenaditi s posebno izbranimi jedili. Za vse to ji bo najboljša vodnica in učiteljica ta SLOVENSKA KUHARICA

Četudi je omeni natik knjige v vseh pogledih ne samo vsebinsko, ampak tudi tehnično popolnejši od vseh dosedanjih izdaj, je cena knjige sedaj znižana. \$5. (Poštino plačamo ml.)

Naročite pri Vella samo \$5.

KNJIGARNE: SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street • New York, N. Y.

GOSPODINJE IN DEKLETA, TO JE KNJIGA ZA VAS!

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in priloženo eden, dva, tri, štiri ali pet članov in eno družino in eni naročniki. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$2.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.00 na tednik, se jim to priložje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vaši družini nekdo, ki bi rad štiral list vsak dan. Član lista Prosveta je:

| | |
|-----------------------------------|-------------------------------------|
| Za Zdrav. države in Kanado \$2.00 | Za Cicero in Chicago je..... \$1.00 |
| 1 tednik in..... 4.00 | 1 tednik in..... 4.00 |
| 2 tednika in..... 2.00 | 2 tednika in..... 2.00 |
| 3 tednike in..... 2.00 | 3 tednike in..... 2.00 |
| 4 tednike in..... 1.50 | 4 tednike in..... 1.50 |
| 5 tednikov in..... nič | 5 tednikov in..... 1.50 |

Za Evrope je..... \$5.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklope naročena na dnevnik Prosveto, to takoj nameriti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelju snizati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime..... Čl. društva N.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2)..... Čl. društva N.....

3)..... Čl. društva N.....

4)..... Čl. društva N.....

5)..... Čl. društva N.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....